

De meeste dromen zijn bedrog

“I have a dream!”, verklaarde Martin Luther King, Jr. met zijn luide, heldere stem bovenaan de trappen van het Lincoln Memorial in Washington DC op 28 augustus 1963. In zijn memorabele toespraak wijdt hij uit over die droom. Hij ziet zwarte slavenzonen en blanke nakomelingen van slaveneigenaren in de toekomst aan dezelfde tafel zitten als gelijken en als broeders. Hij voorspelt dat zwarte en blanke kinderen van toekomstige generaties hand in hand door het leven zullen gaan als vrienden en vriendinnen. Eén kritische blik op de Amerikaanse samenleving leert dat die droom nog niet of nauwelijks is verwezenlijkt.

In reclames voor ‘McDonalds’ en ‘Benneton’ worden weliswaar groepjes spelende kinderen in alle kleuren van de regenboog geportretteerd, alsof het de normaalste zaak van de wereld is. Maar op straat springt nog steeds het fysieke onderscheid in het oog tussen Koreatown, Chinatown, Little Italy, Little Havana, de zwarte en Latino getto’s van de ‘inner city’, en de veilige ‘gated-community’ van de blanken. Nederland kent niet dezelfde mate van sociaal-geografische segregatie als de Verenigde Staten. Daarvoor zijn de Nederlandse steden wellicht te klein. Maar verschil tussen buurten is duidelijk waarneembaar.

Op koude winteravond fiets ik van het voornamelijk ‘Marokkaanse’ stadsdeel Overtoomse Veld naar Oud-Zuid (langs vele advocaten- en notariskantoren). De verschillen in de ruimtelijke omgeving maken deze keer meer indruk op me dan normaal. Alsof ik net in Amsterdam ben komen wonen. Niet veel later fiets ik in het donker langs het Sarfati-park in de Pijp. Een groepje Marokkaanse jongens loopt aan de overkant van de straat, weggedoken in hun met bont beklede capuchons. Als ik de jongens passeer kijken ze naar mij en ik naar hen. Dit soort momenten vind ik altijd moeilijk.

Meestal kijk ik neutraal naar de mensen die ik passeer. Maar een neutrale blik is voor velerlei interpretaties vatbaar. Zeker die van mij. Dus doe ik bij Marokkaanse jongens altijd een beetje extra mijn best om niet ‘vies’ te kijken. Dat heb ik namelijk geleerd van de Marokkaanse jongens die ik goed ken. Hollanders kijken ‘vies’ naar hen. Alsof ze allemaal criminelen zijn. Alsof ze er niet bij horen. Alsof ze moeten oprotten naar hun eigen land. Gemotiveerd door de hoop dat het allemaal ooit goed komt, probeer ik mijn bijdrage te leveren en een beetje vriendelijk naar de jongens te lachen. Dit resulteert meestal in een schaapachtige blik met een schaamtevolle glimlach. Zo’n blik die je moeder vroeger aan mensen gaf, als jij je weer misdroeg. (“Schattig, hè? Tja, ik kan er ook niks aan doen.”) Nadat ik zo’n groepje ben gepasseerd, denk ik dat de jongens zich eerder gedachtes vormen over mijn seksuele geaardheid, dan over mijn discriminatoire ‘jullie-horen-er-ook-bij’ houding.

Deze keer denk ik aan de speech van Martin Luther King. Ik probeer zijn droom te vertalen naar Nederland anno 2005. Ik kom tot de conclusie dat zijn doel een beetje te hoog is gegrepen. Misschien spelen onze ‘Marokkaanse’ en ‘Nederlandse’ kinderen over een paar jaar nog niet met elkaar als ‘gelijken’ of ‘broeders’. Die laatste term is sowieso meer weggelegd voor onderling contact tussen Moslims of andere minderheden. Maar we hebben al heel wat bereikt als we langs elkaar kunnen lopen met een blik van burgerlijke onachtzaamheid (‘civil inattention’), die niet automatisch wordt vertaald naar het ‘wij-zij’ conflict waar onze mooie stad van is doorspekt. De vraag is echter hoe we deze bescheiden droom kunnen laten uitkomen.

Deze vraag wordt steeds maar relevanter in een tijd waarin het Parool schaamteloos kopt met ‘*Dé* Marokkaan ontkent!’ In een tijd dat Geert Wilders alle zendtijd krijgt om uit te leggen dat een ‘Marokkaanse’ jongere het land uit moet na groepsdelict, terwijl zijn ‘Hollandse’ mededader mag blijven. Tweederangsburgerschap in zijn meest concrete vorm. Zelfs aanvoelbaar voor een niet-Marokkaan. Mijn mislukte ‘jullie-horen-er-ook-bij’-blik is in ieder geval niet de oplossing. Door openlijke lustviering van onderbuikgevoelens verwijst die lach eerder naar een cynische grap dan naar een droom. Ik ga een nieuwe zonnebril kopen.